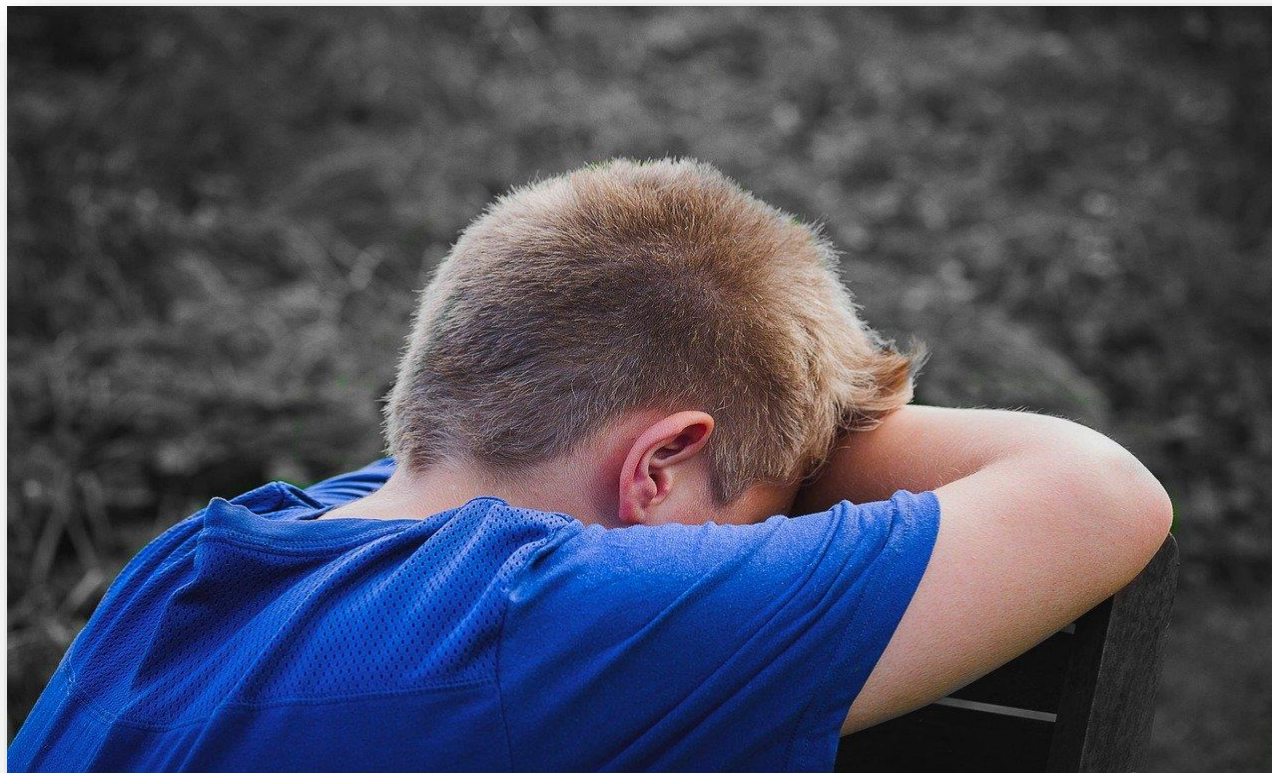

Problematiskskolfrånvaro

Ia Sundberg Lax

Chef Hemmasittarprogrammet Stockholm

Magelungen Utveckling

ia.sundberg lax@magelungen.com

Hemmasittarprogrammet, Hsp

Handledning av skolnärvaroteam eller andra professionella team som arbetar för ökad skolnärvaro

Skolfrånvaro, ett komplext problem

Skolrelaterade faktorer

- Pedagogiskt
- Socialt
- Klimatet på skolan

Individuella faktorer

- Psykiatri, ångest, depression
- Neuropsykiatri, AST, ADD, ADHD
- Somatik

Sociala faktorer

- Familjesituationen
- Hela systemets mående påverkas

Skolverket 1650 st. Minst en månad sammanhängande ogiltig frånvaro

Skolinspektionen 20 000 st. Upprepat eller sammanhängande ogiltigt frånvarande

Hur stort är problemet?

TNS Sifo* (2016): 50-70 000 elever ogiltigt eller giltigt frånvarande, åk 4-9

Skolverket. (2008) Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Skolverket. (2010) Skolfrånvaro och vägen tillbaka

Skolinspektionen (2016) Omfattande ogiltig frånvaro i sveriges grundskolor.

TNS Sifo (2016). Kartläggning av frånvaro och arbetet med den I kommuner och grundskolan

- Vi vet att ströfrånvaro inkörspport till långvarig frånvaro
- Långvarig frånvaro börjar ofta med giltig frånvaro. Många av de elever vi möter är giltigt frånvarande

Vad vet vi?

The image shows five light-colored wooden blocks arranged in a row on a wooden surface. Each block has a black letter on its top face, spelling out the word 'STUDY'. In the background, there are several stacks of books, some with orange and green covers, and a teal-colored wall. The lighting is soft, creating a warm and focused atmosphere.

S T U D Y

Vi vet också att eleverna själva är stressade över frånvaron och att inte lyckas i skolan

Vår erfarenhet visar att:

- Det går att förstå
- Vi kan göra saker som gör skillnad för dessa elever
- Små saker som vi gör gällande bemötande och anpassningar kan ge stor effekt
- Det är enklare att arbeta när problemen är små

Elever som
blivit
hemmasittare
har ofta....

- Mött krav som överstiger den egna förmågan
- Vart med om många misslyckanden
- Har en egen känsla av att vara misslyckad
- Inte blivit lyssnad på eller fått sina behov tillgodosedda

Föräldrar till dessa elever har ofta fått höra

- Ni behöver ha bättre struktur hemma
- Ni måste vara ner bestämda, ställ krav! Barn kan inte bestämma själva om de vill gå till skolan eller ej
- Begränsa skärmtiden!
- Det är ert ansvar att ta ert barn till skolan

Konsekvenserna av detta bemötande blir ofta...

- Allt värre konflikter mellan föräldrarna och barnet
- Sämre samarbete mellan hem och skola
- En växande känsla av maktlöshet
- Eleven känner sig ensam och oförstådd, dålig
- Drar sig undan, ökad isolering
- Allt svagare hopp om förändring hos alla inblandade

Att organisera arbetet

- Tydlig modell. Hur arbetar vi, har vi systematik i vårt arbetssätt? Har vi rutiner för att upptäcka problemet i tid? Vem gör vad?
- Vilka förutsättningar har vi? Tid, vilka professioner, när på terminen?
- Hur samarbetar vi med föräldrar och andra aktörer?
- Genomförandet, hur gör vi så att vi gör det vi bestämt? Hur förankras det till våra kollegor?
- Vidmakthållande, hur får vi det att hålla över tid?

Viktiga faktorer för ökad skolnärvaro

Välstrukturerade möten

Alliansskapande med elev

Bilda team med föräldrar

Kartläggning som grund för åtgärder

Åtgärdsprogram

Samverka

Inbokade uppföljningar

Checklista - bocka av ovanstående

Hur får vi kunskap om vad som hindrar skolnärvaro?

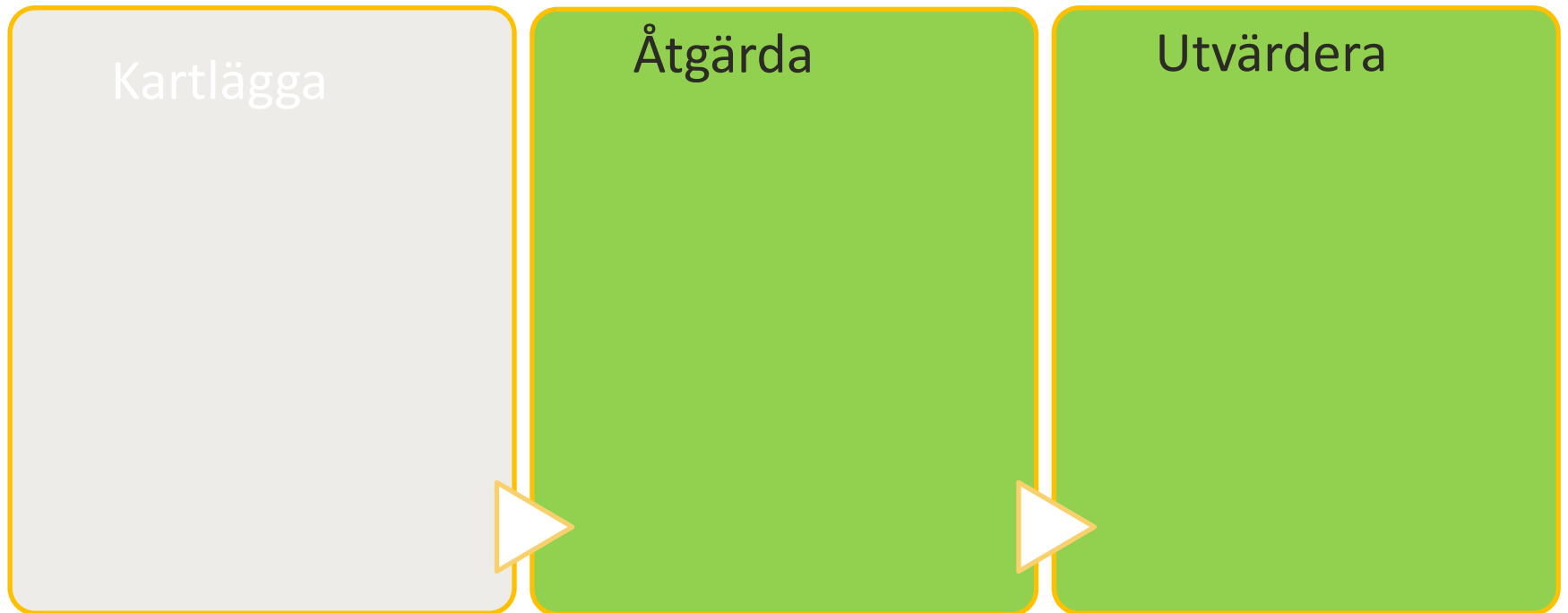
Kartlägga

Åtgärda

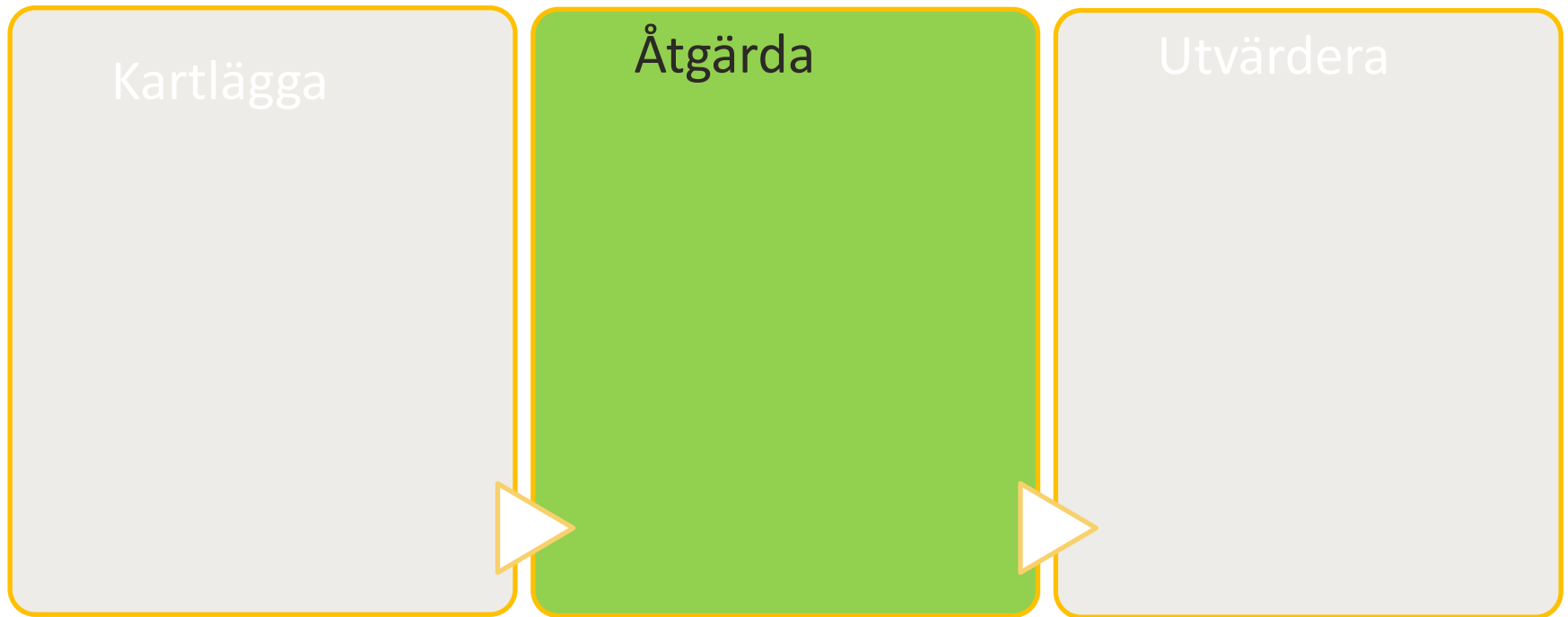
Utvärdera

Hur får vi kunskap om vad som hindrar skolnärvaro?

Hur får vi kunskap om vad som hindrar skolnärvaro?

Att arbeta aktivt för att
de ungas röster ska bli hörda

Exempel på frågor att ställa

- Vad har du för intressen?
- Vad gör du när du är hemma?
- Saknar du skolan?
- Hur har det varit för dig i skolan?
- Vad har varit svårt? På vilket sätt?
- Finns det något/någon du gillar i skolan?
- Har du någon fysisk åkomma som hindrar dig från att vara i skolan?

Ett annat sätt att få information

Markera det som stämmer för dig

Fördelar med att vara hemma

Slipper passa tider
Slipper känna mig utanför
Kan vara med min hund
Slipper jobbiga raster
Slipper visa mig dum
Mindre ont i magen

Fördelar med att vara i skolan

Jag kan lära mig saker
Jag slipper bli så stressad över att misslyckas
Jag får bättre rutiner
Jag får betyg
Större chans att kunna flytta hemifrån och få ett jobb

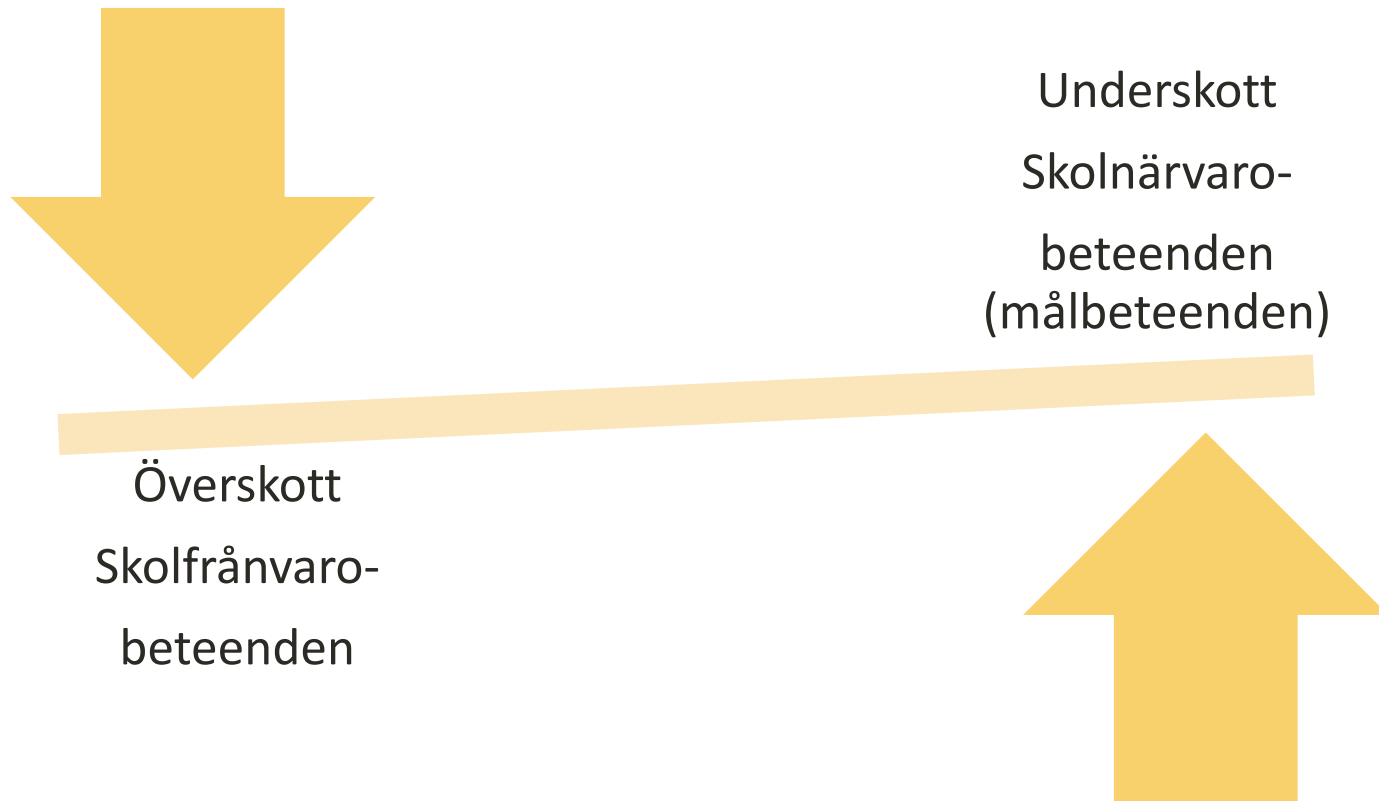
Nackdelar med att vara hemma

Jag blir stressad över att missa skolan
Mamma och pappa blir arga
Tråkigt
Svårt att få jobb

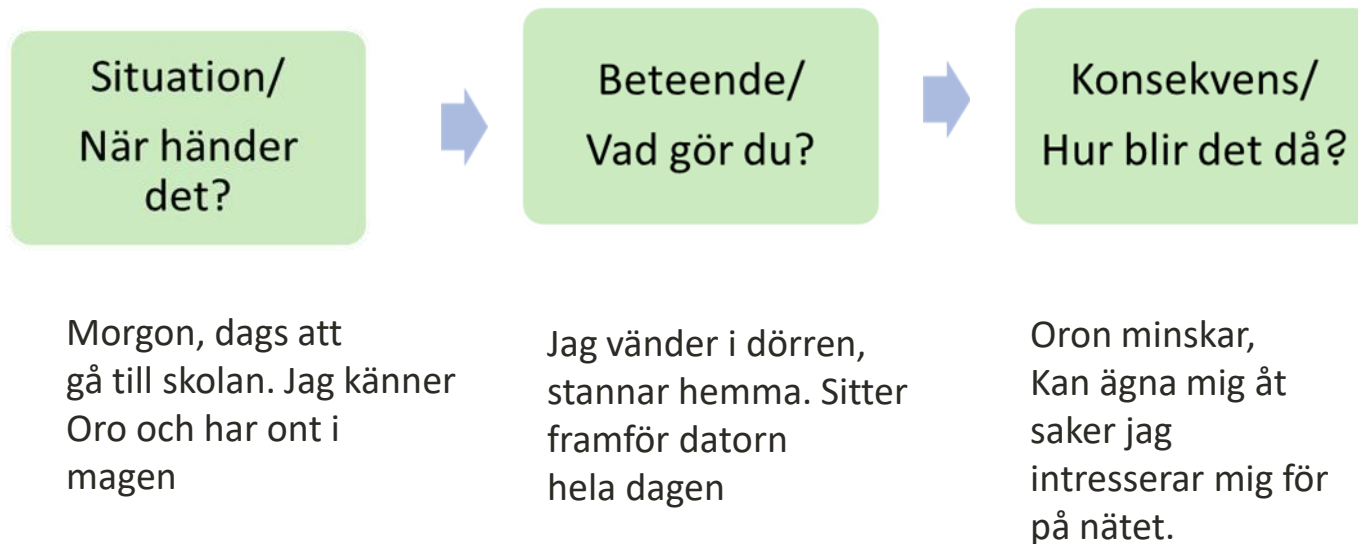
Nackdelar med att vara i skolan

Jag har inga kompisar och vet inte vad jag ska göra på raster
Äta i matsalen
Måste vara på lektioner som jag inte begriper
Jag blir orolig över att få jätteont i magen

Sortera informationen

Beteendens funktion

Beteendets funktion– från varför till hypotes & ett sätt att bygga relation

- Förståelse för hur det är just för den här eleven
- Att kunna leva sig in i situationen och känna att man kanske skulle gjort på samma sätt i en liknande situation
- Bra grund för att kunna föra in förändringsprat
- Alliansskapande

Tidslinje, hur har det varit för dig tidigare?

Åk 1

Åk 3

Åk 5

Åk 7

Skolrelaterade faktorer

Jag trivs i skolan	ja	ibland	nej
Jag trivs i min klass	ja	ibland	nej
Jag kan vända mig till en vuxen på skolan om jag behöver prata	ja	ibland	nej
Jag har en bra relation med mina lärare	ja	ibland	nej
Jag känner mig ofta orolig i skolan	ja	ibland	nej
Jag har svårt att komma igång på lektionerna	ja	ibland	nej
Jag är ofta uttråkad i skolan	ja	ibland	nej

Skolrelaterade faktorer

	Fungerar bra	Svårt	Tråkigt	För lätt	Skulle behöva mer hjälp	Förstår inte syftet
Matte						
Engelska						
Svenska						
No						
Idrott						
Raster						
Muntlig redovisning						
Äta i matsal						

Sociala faktorer

Det är svårt att gå upp på morgonen	ja	ibland	nej
Jag sover bra	ja	ibland	nej
Jag oroar mig för min familj	ja	ibland	nej
Jag känner mig ofta sjuk	ja	ibland	nej
Jag äter bra	ja	ibland	nej

Att kartlägga perception: syn, hörsel , lukt, smak, känsel

Ringa in de saker som du upplever är jobbiga/störande/ obehagliga eller svåra:

Skarpa ljud

Fläktar som surrar

När många pratar samtidigt, t ex i en matsal

En klocka som tickar högt

Ljud från ett annat klassrum

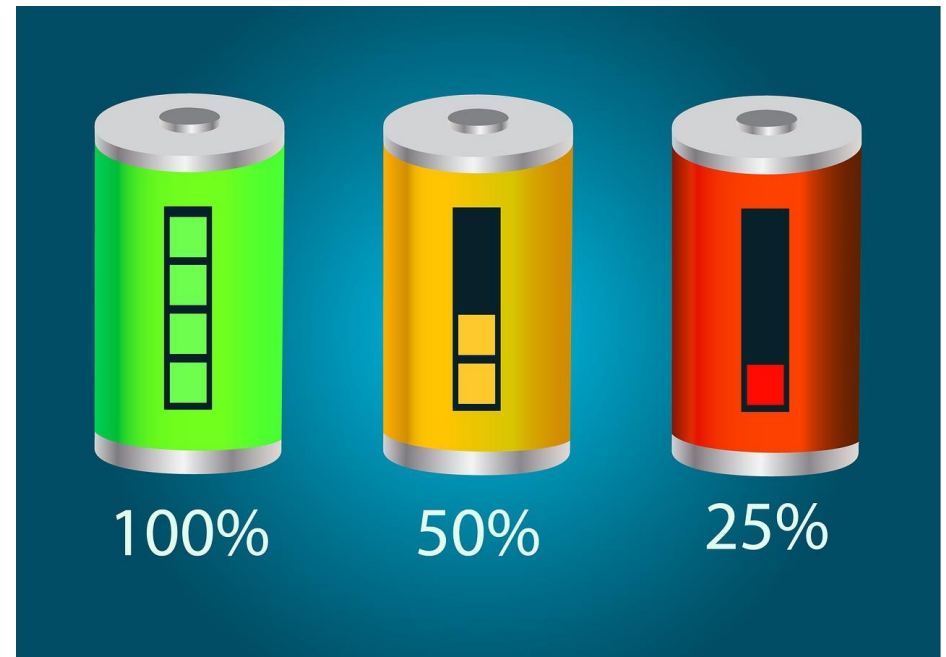
Ljud från skolgården

Ett helt tyst klassrum

Annat:

Vanligt att energin tar slut fortare
än för många andra

Avgörande med återhämtning- för många
är det inte möjligt att ha ett fullt schema

Vad kan ta energi?

Åka till skolan

Säga hej

Få frågor, kallprata

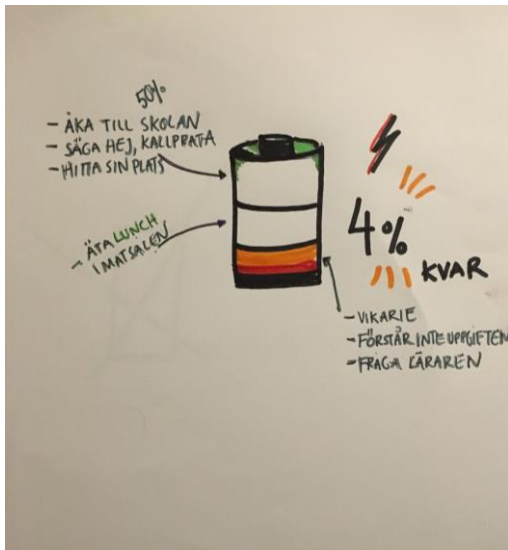
Hitta sin plats och rätt bok

Äta lunch i matsalen

Vikarie

Förstår inte instruktionerna

Fråga läraren

Åtgärder

- Utifrån de samtal vi haft så har jag förstått din situation så här, har jag uppfattat dig rätt?
- Hur börjar vi? Vilka kort och långsiktiga steg finns på vägen? Vad har vi fått veta om intressen, ork, svårigheter, styrkor osv?
- Vad går att öva stegvis och vad behöver anpassas?
- Vad kommer vi överens om? När följer vi upp?
- Vad kan skolan göra och vilka behöver vi samarbeta med? Hur samordnas det arbetet?

Hur länge provar vi och när följer vi upp?

”Det är så lätt att vi sätter in åtgärder utan att tänka på nästa steg.”

”Ja, vi har åtgärder men det funkar inte och ingen uppföljning är planerad”

7 frågorna

- VAD ska jag göra?
- VAR ska jag vara?
- VEM ska jag vara med?
- VARFÖR ska jag göra det?
- HUR LÄNGE ska jag göra det?
- VAD behöver jag ha med mig?
- VAD ska hända SEN?

Ficklampa - uppmärksamhetsprincipe n

- Vikten av att lysa på det som funkar!
- Det vi lyser på växer!

Bilda team med föräldrar

Ring 10 min /vecka för kort avstämning

Använd de 7 frågorna

Tillämpa uppmärksamhetsprincipen

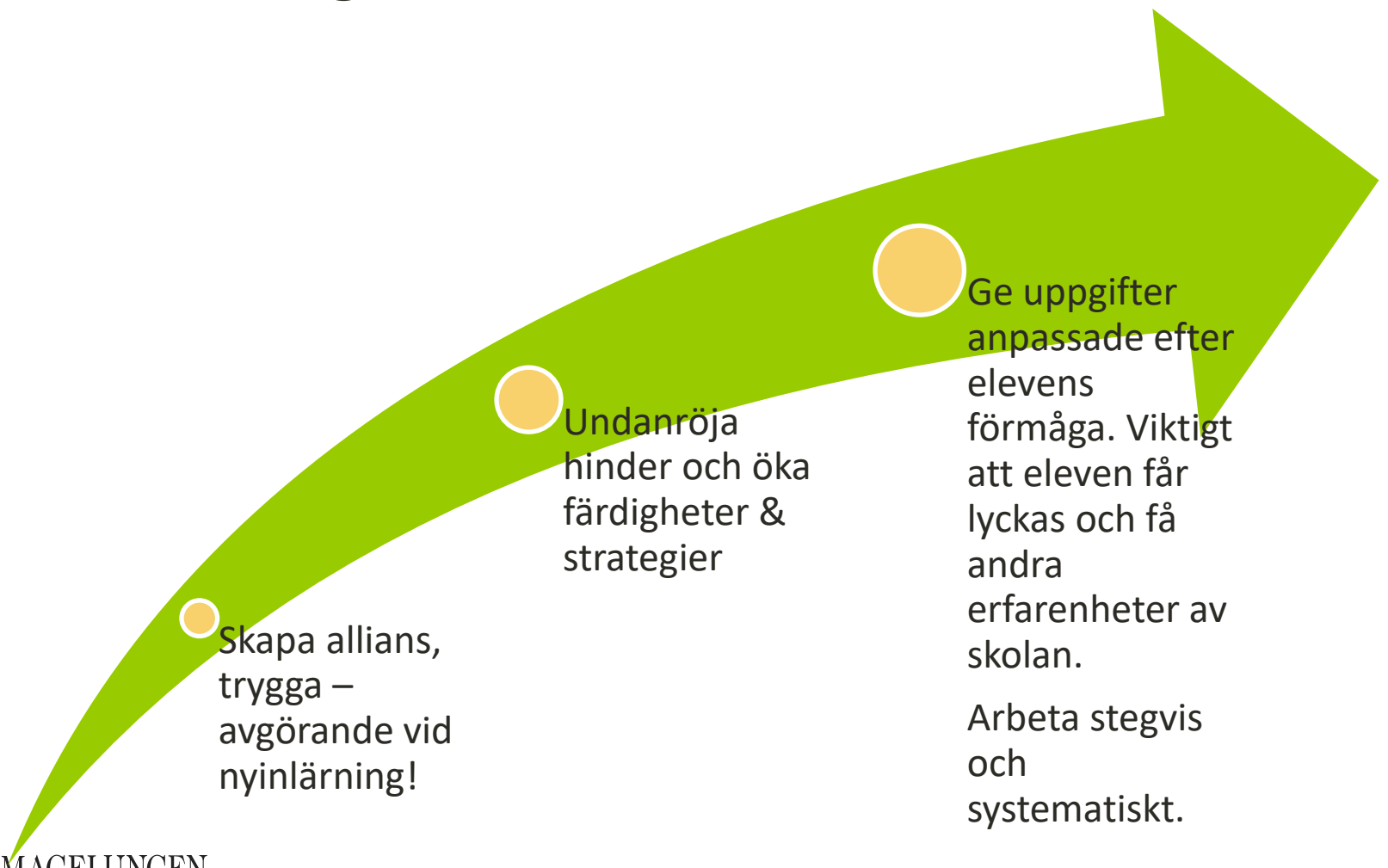
Nyinlärning - positiv kontakt med skolan

Tryggande och förebyggande

Bidrar till helhetsperspektivet

Minskar oro och ilska

De första stegen...

Skapa allians,
trygga –
avgörande vid
nyinläring!

Undanröja
hinder och öka
färdigheter &
strategier

Ge uppgifter
anpassade efter
elevens
förmåga. Viktigt
att eleven får
lyckas och få
andra
erfarenheter av
skolan.

Arbeta stegvis
och
systematiskt.

Framgångsfaktorer
enligt vår
erfarenhet:

- Att minst en person i skolan har en bra relation med eleven så den känner samhörighet och trygghet
- Kartlägg specifika behov
- Lyssna på barnet/eleven! Hjälp hen komma till tals
- Samarbeta med föräldrar
- Skapa rätt förutsättningar, barn och ungdomar lär sig av att lyckas
- Arbeta systematiskt
- Följa upp även små beslut

Vad var hjälpsamt?

- **Relation.** "Om jag ska kunna prata om det som är svårt måste jag veta vem den andre är"
- **Intresse.** "Det som hjälpte mest vara att möta någon som var genuint intresserad av mig och som inte dömde mig"
- **Beteende är ett språk.** "Förutsätt inte att du vet varför jag gör som jag gör. Fråga mig"
- **Respekt.** "Om jag berättar en sak för dig betyder det inte att du kan berätta för alla. Gör upp med mig vem som behöver veta"
- **Värme.** "Möt mig med värme. Visa att jag är saknad när jag inte är där"

Tack för att ni lyssnade!

Ta del av Magelungens kartläggningmaterial:

Hemmasittare och vägen tillbaka (2015). Friberg, :Karlberg, Sundberg Lax, Palmér. Columbus Förlag